

Науменко Н.В., д. філол. н., проф.,
Національний університет пищевих технологій, г. Київ

ВИЗУАЛЬНИЙ ЕЛЕМЕНТ СОВРЕМЕННОГО УКРАИНСКОГО СВОБОДНОГО СТИХА

В статье анализируются функции визуального элемента в современной украинской поэзии как фактора концентрации образа с целью дальнейших его интерпретаций читателем. Показано, что стихотворные произведения зрительного характера обладают целым рядом свойств верлибра, главнейшими из которых являются интонационно-синтаксическое единство и способность лаконично выразить мысль, подкрепленную графической формой.

Ключевые слова: зрительная поэзия, свободный стих, верлибр, графика, стиховая форма.

Naumenko, N., prof.,
National University of Food Technologies, Kyiv

VISUAL ELEMENT IN CONTEMPORARY UKRAINIAN FREE VERSE

The article gives an analysis of functions of a visual element in contemporary Ukrainian poetry with a purpose to establish it as the factor of concentration of an image to get it furthermore interpreted by a reader in various ways. There is shown that the visual poetic works contain some important properties of free verse, which are intonation and syntactic unity, and the ability to give a lapidary expression of a thought affirmed by a graphic form.

Keywords: visual poetry, free verse, graphic art, verse form.

УДК 801.6:821.161.2-1Леп.

Пазюк Р. В., асп.,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ОСОБЛИВОСТІ ВІРША Б. ЛЕПКОГО В ПЕРІОД ДВОХ СВІТОВИХ ВОЄН ТА МІЖВОЄННОГО ЧАСУ

Проаналізовано поетичні твори Б. Лепкого 1914–1940-х рр. у зрізі метрики та ритміки. Вірші цього періоду витримані в річці силabiчної та силabo-тонiчної системи віршування. У складочисельній поезії автор найактивніше використовував схему 8686. 3-поміж силabo-тонiчних метрів превалюють ямби та хорей.

Ключові слова: Богдан Лепкий, версифікація, метрика, ритміка, поезія.

Поетичний доробок Богдана Лепкого в період двох світових воєн та міжвоєнного часу репрезентують збірки: «Тим, що полягли» (1916), «Вибір віршів», «Ноктюрн» (1921), «Сльота» (1926) та окремі публікації, що час від часу з'являлися на сторінках періодичних видань «Літературно-науковий вісник», «Краківські вісті», «Світ», «Дзвони», «Назустріч», «Дажбог» та ін. Знаковою подією в цей час є вихід двотомного зібрання кращих поетичних і прозових творів письменника «Писання» (1921).

За нашими даними, загальна кількість віршів, створених від 1914 року і до кінця творчості письменника, становить 316 (5832 верси). Зосередимось на їхній формі.

Більшість творів цього періоду монометричні. Вони витримані в річищі двох систем віршування: силабічної та силабо-тонічної. Частка першої становить лише 2,3% усіх творів.

3-поміж складочисельних розмірів поет найчастіше звертався до 14-складового вірша з будовою 8, 6, 8, 6. Його використано в поезіях «Спочинь, серце, на хвилину...», «Фрагмент» («Втомилися мої ноги»), «Під вечір», «Чогось очі» та у XV вірші циклу «Intermezzo». У переважній більшості 8-складових рядків чітко дотримано цезуровий поділ 4 + 4. Рівень хореїзації достатньо низький, коливається в межах 25–41,7%, у середньому становить 35,4%.

Поезія «Не дивися ти крізь шибку засніжену...» починається кількома рядками з упорядкованими за дольниковим принципом наголосами. Власне ці кілька рядків навівають уявлення про силабо-тонічний логاعد. Проте далі логاعدичний ритм руйнується – вірш залишається в суто силабічному річищі (12-складовик):

Не дивися ти крізь шибку засніжену,	u u l u u u l u u l u u
Бо побачиш свою душу розніжену.	u u l u u u l u u l u u
Бо побачиш, ніби квітку засушену,	u u l u u u l u u l u u
Чиюсь думку, гріхом твоїм засмучену. [...]	u u l u u u l u u l u u
Як дитина ніженьками дрібненькими,	u l l u u l u l u l u u
Біжить вона доріжками крутенькими	u u l u l u u u u l u u
[2, с. 315].	u l u l u l u u u l u u

Два твори класифікуємо як силабічні логаети. Один із них – це вірш «Батько і син», у якому поєднано 10- та 8-складові рядки. Розташування наголосів тяжіє до дактилічної схеми (Д 4343), проте майже в кожній строфі з'являються рядки, які руйнують дактилічний ритм, – структура знову набуває силабічних рис:

Син, як побачив, збілів, мов папер,
І, як листок, став дрижати.
„Тату, мій тату! Що буде тепер?
Мати, моя рідна мати!»

┌┐┐┌┐┐┌┐┌┌
┐┐┐┌┐┐┌┐┐
┌┐┐┌┐┐┌┐┌┌
┌┐┐┌┐┐┌┐┐

Батько востаннє дитину обняв:
«Не бійсь, не бійся, мій сину.
Муки колись Христос за нас прийняв,
Ми вмеремо за Україну» [2, с. 218]

┌┐┐┌┐┐┌┐┌┌
┐┌┐┌┐┐┌┐┐
┌┐┐┌┐┌┌┐┌┌
┐┌┐┐┐┐┌┐┐

Поезії «Ой, скажи, чому ті доріженьки...» характерне поєднання аж трьох силабічних розмірів: 5-, 7- та 10-складові вірші, упорядковані за схемою 10, 7, 10, 5. Як і в попередніх випадках, довгим рядкам притаманний високий рівень тонізації (Х5цу1) та дактилічні рими. У коротких рядках розташування наголосів довільне:

Ой, скажи, чому ті доріженьки
Порох-копоти вкрили,
Що по них колись твої ніженьки
Та й походили? [2, с. 282]

┐┐┌┐┌||┌┐┌┐┐
┌┐┌┐┐┌┐┐
┐┐┌┐┌||┌┐┌┐┐
┐┐┐┌┐

Хореїзовано 33,3% рядків.

У силабо-тонічних творах традиційно домінують двоскладові розміри, частка яких становить майже 80%. Сегмент ямбів сягає 53,9% усіх силабо-тонічних віршів.

Небагато фіксуємо прикладів ямбічного тристоповика (6% усіх ямбічних творів). Ритм ЯЗ у Б. Лепкого традиційний (за М. Гаспаровим [6, с. 122]): сильні І та ІІІ стопи, слабка ІІ стопа. Наведемо середні показники акцентуації стоп: І – 90,6%, ІІ – 85,7%, ІІІ – 100%. 7,5% версів містять позасхемні наголоси.

Чільні позиції займає Я4. Цим метром написано понад 23% творів. Лише в 4% з них наявний альтернований, за класифікацією М. Гаспарова [4, с. 88–95], ритм, в усіх інших – „архаїчний» або І та ІІ стопи рівнонаголошені. Усереднені показники наголошуваності стоп мають такий вигляд: І – 90,6%, ІІ – 80,1%, ІІІ – 60,7%, ІV – 100%.

Отже, ямбічний чотиристоповик поета – структура з „архаїчним» ритмом.

Важливим показником ритму вірша є використання тієї чи тієї ритмічної форми. Віршознавці виділяють сім таких форм чотиристоповика:

І – ┐┌┐┌┐┌┐┌┌
ІІ – ┐┐┐┌┐┌┐┌
ІІІ – ┐┌┐┐┐┌┐┌
ІV – ┐┌┐┌┐┐┐┌

V – ┐┌┐┐┐┐┐┌
VI – ┐┐┐┌┐┐┐┌
VII – ┐┐┐┐┐┌┐┌

У більшості віршів Б. Лепкого ритм твориться поєднанням чотирьох-п'яти ритмічних форм. Проте, крім поширених у його ранніх віршах I та IV форм (повнонаголошеної та з пірихієм на III стопі), у міжвоєнний час у багатьох творах також активізується III форма (◡◡◡◡◡◡◡◡). Всього пропорції найактивніших форм такі: I – 35,1%, III – 19,4%, IV – 35,6%, 9,1% версів містять позасхемні наголоси, частка повнонаголошених рядків – 44,4%.

Значною є частка поезій, укладених Я5 (28%). Ритміка п'ятистоповика Б. Лепкого в означений період досить різноманітна. Фіксуємо твори з альтернованим, висхідним та спадним ритмом. Перший із них характерний для віршів „Калнишевський у неволі”, „Минулося...”, „Субота. Вечір” та ін. Середня стопна наголошуваність у творах з альтернованим ритмом має такий вигляд: I – 93,6%, II – 76,6%, III – 91,5%, IV – 59,6%, V – 100%.

Зразком іншого – висхідного – ритму може слугувати XIX вірш циклу „Intermezzo”. Різниця в наголошеності I, II та III стоп незначна: I – 77,8%, II – 81,5%, III – 85,2%, IV – 48,1%, V – 100%.

Спадний ритм характерний для творів „Вона там є”, „Над все дорожчий для ідеї труд”, XVI вірша циклу „Intermezzo” та ін. Акцентуаційний малюнок виглядає так: I – 87%, II – 82,6%, III – 73,9%, IV – 65,2%, V – 100%.

Усереднена акцентуація стоп у поетовому п'ятистоповику цього періоду має такий вигляд: I – 79,6%, II – 81,3%, III – 82,7%, IV – 62,7%, V – 100%.

Отже, переважає тенденція до виділення альтернованого ритму. Рядки із позасхемними наголосами становлять 5,6%, частка повнонаголошених версів – 41,3%.

Дещо урізноманітнено ритміку п'ятистоповика через використання різних ритмічних форм. Так, у вірші „Вона там є...” фіксуємо шість ритмічних форм, чотири з яких використано досить активно:

Стояв я сам-один, немов на варті	◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡
Зубатий вояк у чужій землі,	◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡
I України я шукав на карту,	◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡
Шукав, шукав, та не було її [2, с. 295]	◡◡◡◡◡◡◡◡◡◡

„Екзотичним» виявився розмір Ябц, яким укладено лише перший вірш циклу „Intermezzo». Це невеликий 8-рядковий твір, який розпочинається 5-стоповим рядком, решта – Ябц. Усі рядки мають чоловічу цезуру після шостого складу.

В означений період поет найчастіше звертається до різностопового ямба (40% творів). Здебільшого це поєднання 4- або 5-стопових рядків із коротшими ямбічними версами. До таких комбінацій належать: Я4343 (найпродуктивніша, представлена віршами „Карпати», „Осінь 1915 р.»», „Сніжок» та ін.),

Я4243 („Невже ж не було в нас весни»), Я4242 („Пожовкло листя»), Я43443 („Де єсть твій дім», „Голос надії»), Я4333 („Мій спів»), Я44443 („Минулася весна рясна...»), „Я знаю»), Я4442 („Блиск, гук, півнеба запалало»), Я444441 („Ну що ж!.. Пройшли гарячі дні...»), Я5553 („Картинка», „Не відбирайте надії»), Я5353 („Ой колосися, ниво, колосися», „Лови життя», „Після бурі»), Я5252 (XII вірш циклу „Intermezzo»), Я53553 („Останній лист Катрусі»), Я5452 („Кругом спокій. В селі поснули люди...»), Я 5251 („Літ тому сто»), Я 22442 („Цить, серце!»). Ще кілька віршів побудовано на чергуванні коротких ямбічних рядків – 2- та 3-стопових (інколи – 1-стопових): Я3232 („Серед ночі», „На новий рік»), Я332331 („Перед бурею»). У трьох випадках строфа розпочинається коротшими рядками, закінчується – довгими: Я223223 (VIII вірш „Intermezzo»), Я2323 (VI вірш „Intermezzo»), Я334334 („Кинь кілька добрих слів...»).

У першій частині вірша „Не трать надії» у строфах чергуються 4- та 5-стопові рядки без очевидної послідовності: Я555444, Я544445 та Я545545. Аналогічне явище фіксуємо і в астрофічному творі „Криниця кохання».

В окремих творах знаходимо рядки чи й цілі строфи з іншою будовою. Наприклад, у вірші „Ой колосися, ниво, колосися» в різностоповій структурі Я5353 в останній строфі метричним курсивом (Ан4) виділено один рядок:

Недаром довго грали тут гармати,	01010100010
Ой грали, не вгавали!	0100010
Та прийшлося батькам свої голови дати,	0010010010010
Щоб діти землю мали [2, с. 217]	0101010

Зазвичай чергування різнорозмірних рядків чітко накладається й на схему римування в строфі. Так, у вірші „Невже ж не було в нас весни...» ямбічні рядки чергуються в послідовності Я4243, що відповідає схемі римування катрена аВаВ; „Де єсть твій дім?» Я43443 чітко співвідноситься із римуванням у п'ятивірші аВааВ тощо. Винятком тут слугує лише вірш „Пожовкло листя», де різнорозмірні рядки чергуються за схемою Я4242, натомість схема римування інша – abba:

Пожовкло листя. Смерть і тлін,	Я4	a
Бездонний біль.	Я2	b
Летить в село з далеких піль	Я4	b
Червоний кінь [2, с. 210]	Я2	a

Якщо до форми Ярз автор звертався дуже активно, то невпорядкований (вольний) ямб надibuємо лише в трьох творах: „Весна», „Падуть дощі і позіхає ліс...» та „Мрія». У першому з них рядки різної довжини (від 2- до 5-стопових) поєднуються в довільній послідовності. Один з рядків неямбічний.

Весна, весна!
Листям зелена, квітами рясна,
Усміхнена, весела, голосна.

0101
10010||10001
0100010001

Кинь тугу, кинь!
Лиши у хаті сірі думи,
Як вітер полем, лінь,
Ген-ген на неба край [2, с. 91]

1101
010101010
010101
010101

У двох інших творах коливання довжини рядка менша: Я3–5 („Падуть дощі і позіхає ліс...») та Я5–6 („Мрія»).

Найпоширеніший із хорейчних розмірів – чотиристоповик, частка якого становить 80%. Ритм Х4 у віршах Б. Лепкого „архаїчний” (за М. Гаспаровим [4, с. 100]): II стопа не досягає рівня константи. Використання ритмічних форм досить одноманітне: здебільшого ритм вірша тримається на 2–3 формах (повнонаголошеній та з пірихієм на III стопі, до них у багатьох творах додано рядки з пірихієм на I стопі). Середня наголошуваність стоп має такий вигляд: I – 62,8%; II – 90,9; III – 55,3; IV – 100; V – 100%.

Частка Х5 становить 10% хорейчних творів.

У поезії Б. Лепкого ритм п’ятистоповика дещо видозмінюється впродовж 1914–1940 рр. Для віршів першої половини означеного періоду характерне послаблення традиційно сильної III стопи стосовно IV. Усереднені показники акцентуації стоп виглядають так: I – 50%, II – 100%; III – 64,3%, IV – 71,4%, V – 100%.

Згодом, починаючи з 1918–1920 рр., наголошуваність III стопи знову посилюється. Ритм п’ятистоповика „архаїчний” [4, с. 113] із сильною (майже константною) II стопою: I – 54,2%, II – 98,9%, III – 70,8%, IV – 69,1%, V – 100%.

Верси з позасхемними наголосами становлять 9,2%. Навіть нечисленні зразки п’ятистоповика досить вільно поєднуються із різними строфічними структурами, зокрема, із двовіршем, катреном та п’ятивіршем.

В означений період Б. Лепкий уперше звернувся до Х7, який, щоправда, представлено лише одним твором: XXIV віршем циклу „Intermezzo”. Водночас закінчення (останні три склади) кожного рядка записано з нового рядка, що наближає звучання до анапеста, а отже, структуру вірша до логаетичної:

Снуйся, снуйся, нитко павутини,
по стерні!
Ніби смуток сірої години
восени.
Ніби тії любі сни, що снились
нам колись,
Ніби спомин, що і ми любились
й розійшлись

1010||100010||001
1010||100010||001
1010101||010001
1010001||010001

[2, с. 143].

Цікаву форму подибуємо у творі „Доброї ночі». Хореїчні рядки обрамлені дворядковим рефреном із ритмом дактиля, який ніби сповільнює, заспокоює хореїчний ритм:

За неточно повторюваною схемою побудовано два хорейні твори: „Промінь» (X5453 та X5553) і XXI вірш „Intermezzo» (X6565 та X6585; один із 5-стопових рядків змінено на Ан3). В останньому з них кожен 6-стоповий рядок має дактилічну цезуру та клаузулу (цезурове нарощення на один склад), які римуються між собою, що надає віршу своєрідного звучання. В першому останньому рядку цезура та клаузула чоловічі (звідси й 8-стопова будова; довжина рядка залишається незмінною):

183

Хореїчні різностоповики поєднуються переважно із катренною структурою і лише в двох віршах із двовіршовою.

Трискладовими стопами в цей період написано значно менше творів ніж двоскладовими. Їх сумарна частка становить 16,87%. Дактилічні розміри характерні для 1,95% усіх силабо-тонічних творів, на амфібрахій припадає 2,92%, на анапест – 12%.

ДЗ написано два твори: „В церкві» та „В тисячний день війни». Ритм тристоповика чіткий, з поодинокими позасхемними наголосами:

Зимні високі комнати,	10010010
Кривда зітхає з кутів...	1001001
Пана нема. Треба ждати,	10011010
Пан пішов в клуб програвати	10110010
Шкуру з підданих хлопів [2, с. 186].	1001001

Чотири поезії мають будову різностопового дактиля. У трьох творах це поєднання 3- та 4-стопових рядків, ще в одному 2- та 3-стопових. У першому випадку різнорозмірні рядки поєднані у катренах з традиційним тяжінням довших рядків до початку строфи, коротших – до кінця. У вірші „Гаркнули бубни” кожен 4-стоповий рядок має цезурове усічення на один склад, що навіває уявлення про дольник:

„Де ж ви ідете, Де ж ви спічнете? –	10010 10010
(Рота проходить по роті) –	10010010
Чи на Дунаю, в теплому краю,	00010 10010
Чи у снігах, на болоті? [...]» [2, с. 211].	00010010

Лише у XXIII вірші циклу „Intermezzo» довші (3-стопові) рядки ніби обрамлюють коротші (2-стопові), схема має вигляд Д 33223:

Тільки терновий вінок,	1001001
Сплетений з горя квіток,	1001001
З жалю і болю,	100100
Піде з тобою	100100
Аж у могильний кут [2, с. 143]	0001001

Амфібрахіями укладено дев'ять віршів. Три з них – Амф3, ритм якого чистий, без позасхемних наголосів та трибрахіїв. Розмір поєднується лише із чотиривіршовою структурою.

Двостоповиком укладено поезію „Де стану, де гляну...». Ритмічних відхилень не зафіксовано.

Різностоповий амфібрахій притаманний п'ятьом віршам циклу „Ноктюрн». Усі вони мають катренну будову Амф23233. Наведемо приклад:

Дванадцять сиріт
Мандрує пустими полями.
Ніжки без чобіт,
Продрогли і дзвонять зубами.

010001
010010010
01001
010010010
01001001

О леле, ой леле! Ой ле... [2, с. 242]

Найактивнішим із трискладовиків виступає анапест, яким укладено 12% віршів. Четверть із них мають будову Ан2. Ритм двостоповика витримано чітко, позасхемні наголоси поодинокі, трибрахіїв не зафіксовано. Розмір поєднується виключно із чотиривіршовою строфою.

Віршовий розмір Ан3 наявний у 10% анапестичних творів. Особливістю ритму тристоповика є достатньо часті позасхемні наголоси на І стопі. У двох віршах Ан3 поєднується із шестивіршовою строфою, решта катрени, майже винятково з жіночими римами. Лише у вірші „До Тарасових поезій» усі рими – дактилічні, що суттєво змінює ритм:

Гей, які то луги зачаровані
Годували ті квіти невидані,
Мов веселки, красками мальовані,
А слізьми, мов жемчугом, обкидані
[2, с. 188].

101000100100
001000100100
001000100100
00101000100

Чотиристоповик фіксуємо лише у вірші „Осінь».

На Анрз припадає 60% творів. Поет вдається до поєднання 2- та 3-стопових рядків. Ан223223 („Що ж робити!.. Буває...», „Цить!», „Я учивсь» та ін.). Для вірша „Він лежав оповитий імлою» характерне чергування версів за схемою Ан32332, остання строфа – Ан 32333: подовжений останній рядок є частиною своєрідного епілогу, який „обрамлює» трагічну розв'язку. Найдовша рісностопова форма наявна в поезії „Жий і вір!» – Ан22222221.

Десятий вірш циклу „Intermezzo» („Щастя – дитина мала») написано 3-складовим віршем зі змінною анакрузою (невпорядковане чергування дактилічних та амфібрахічних рядків):

Щастя – дитина мала
З оком, як клапоть блакиту.
Нарвала див-зілля, чар-квіту
В подолок і йде до села [

1001001
10010010
010010010
01001001

Ще у п'ятьох віршах поет звернувся до λογαеда. Один із них – „Хліба! Хліба!» характеризується достатньо простою формою: поєднання ямбічних та хорейчних рядків. У творі „Вишневий сад» ямбічні та анапестичні рядки чергуються за такою схемою: Я2, Я2, Ан3, Я2, Я2, Ан3:

Вишневий сад,
З ліщини пліт,

Біжить полем доріжка до гаю.
 Ах, як я рад
 В оцей мій світ
 Вернути. Та чи верну? Не знаю [2, с. 294].

Поезії „Хтось мене кличе” властиве поєднання дактилічних та хореїчних стоп у чітко визначеній послідовності (щоправда, два двовірші мають форму „чистого” Я4):

З тихої хати гонить пріч	100010101
В поле незнане, в темну ніч.	100010101
Хтось мені шепче: „Бачиш ліс!	100010101
Де твоя шабля, де твій кріс? [2, с. 210]	100010101

У вірші „Ніч як день” чергуються рядки Х4цу1 та Я4:
 Ніч – як день, день – як ніч.
 Пекельна річ, пекельна річ!
 Ступиш – гріб, глянеш – кров!

А де ж любов? А де ж любов? [2, с. 224].

Поезії „На долині дим і порох” властива така схема: Х4, Аи2, Аи2, Х3.

Одинока правда – сила,
 А спасення – розгін.
 Або ти, або він.
 Поміж вас – могила [2, с. 212].

Три вірші цього періоду кваліфікуємо як поліметричні. Твір „Фрагмент” („Ударте в двін!”) починається двома строфами-закликами, написаними короткими ямбічними та хореїчними рядками. Далі ритм переходить у спокійніший Я5.

У вірші „Від дуба до дуба, від бука до бука” кожен катрен розпочинається двома амфібрахічними рядками (Аиф4), які звучать плавно, заспокійливо. У двох наступних рядках оповідь помітно прискорена за допомогою хорея або дольника:

Від дуба до дуба, від бука до бука	0100010 0100010
Стежками, пляями блукає розпука;	0100010 0100010
Ходить, блукає, стане, зітхає,	100010 100010
Когось шукає, сама не знає	01010 01010
кого.	01

Блукає – шукає вчорашньої днини:	0100010 0100010
„Де ж тії години, де ж тії перлини,	0100010 0100010
Що горіли в намісті,	00100010

Мов жемчуги огнисті, –
гей-го! Гей-го!» [

UUUUUUU
UUUUU

Ще складніша структура характерна для поезії „Тямлю, як на свята великодні...». Вона починається строфою Х5, потім йдуть дві строфи АнЗ, далі п'ятивірш із поєднанням 5- та 6-стопових ямбічних та хореїчних рядків, у кінці дві строфи Я5, завершується поезія версом Я6.

Отже, твори означеного періоду витримані в річищі силабічної та силабо-тонічної систем віршування.

У п'яти складочисельних віршах поет використав схему 8686. Ще один вірш він уклав 12-складовиком. Спостережено кілька силабічних логоедів.

Силабо-тонічні вірші Б. Лепкого переважно укладено двоскладовими метрами (80%). Превалюють ямби (53,9%). З-поміж ямбічних форм найбільш активно поет застосовував різнорозмірні структури (40%). Частки Я4 та Я5 майже рівновеликі (24% і 28% відповідно). Малопродуктивними виявились ЯЗ (6%), Я6ц (0,6%), Яв (1,8%). Сегмент хореїв становить 26,1%. Найчастіше автор використовує Х4 (80%). Значно рідше – Х5 (10%). На третьому місці різностоповий хореї (8%). В одному вірші поет апробував Х7. Сумарна частка трискладових метрів невелика (16,9%). Чільну позицію утримує анапест – 12%. Лише у кількох віршах представлені амфібрахій (2,92%) і дактиль (1,95%). П'ять творів мають форму силабо-тонічного логоеда, три – ознаки поліметричної конструкції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Лепкий Б.* Вибрані твори : в 2 т. / [упоряд. та передм. Н. Білик, Н. Гавдиди ; Прим. Н. Білик] / Богдан Лепкий. – К. : Смолоскип, 2011. – Т. 1. – 606 с.
2. *Лепкий Б.* Твори : в 2 т. / [упоряд., передм. та приміт. М. Ільницького] / Б. С. Лепкий. – К. : Дніпро, 1991. – Т. 1 : Поезія. Оповідання і нариси. Історичні повісті. – 862 с.
3. *Бунчук Б.* Віршування Івана Франка / Борис Бунчук. – Чернівці : Рута, 2000. – 308 с.
4. *Гаспаров М.* Современный русский стих. Метрика и ритмика / М. Л. Гаспаров. – М. : Наука, 1974. – 487 с.
5. *Качуровський І.* Метрика / Ігор Качуровський. – К. : Либідь, 1994. – 120 с.
6. *Костенко Н.* Українське віршування ХХ століття : [навч. посібник] / Н. В. Костенко. – 2-ге вид., випр. і доповнене – К. : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет», 2006. – 287 с.

Стаття надійшла до редакції 04.11.2015.

Пазюк Р. В., асп.,
Черновицкий национальный университет имени Юрия Федьковича

ОСОБЕННОСТИ СТИХА Б. ЛЕПКОГО В ПЕРИОД ДВУХ МИРОВЫХ ВОЙН И МЕЖВОЕННОГО ВРЕМЕНИ

Проанализированы поэтические произведения Б. Лепкого 1914–1940-х гг. в срезе метрики и ритмики. Стихи этого периода выдержаны в русле силлабической и силлабо-тонической систем стихосложения. В силлабической поэзии автор активно использовал схему 8686. Среди силлабо-тонических метров преобладают ямбы и хорей.

Ключевые слова: Б. Лепкий, версификация, метрика, ритмика, поэзия.

Paziuk R., postgraduate student,
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

FEATURES OF BOHDAN LEPKY'S VERSES CREATED DURING TWO WORLD WARS AND INTERWAR TIME

The article analyzes B. Lepky's poetry dated 1914–1940 years in terms of metric and rhythmic. Poems of this period are created in line of the syllabic (2,3%) and syllabic-tonic (97,7%) systems of versification. In syllabic verses the author actively used the scheme of 8686. Among the syllabic-tonic meters prevails iamb and trochee, their combined share is 80%. By trëhslozhnym size therefore addressed only 16.9% verses. Several times B. Lepky used a form of syllabic and syllabic-tonic logaeds, also experimented with polymetric structures.

Key words: Bohdan Lepky, versification, metrics, rhythmic, poetry.

УДК 821.133.1(6)-1.09

Самуго І. А., к.філол. н., асист.,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

РИТМ І ОБРАЗНІСТЬ У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ АФРИКАНСЬКОГО НЕГРИТЮДУ

Розглядається віршова творчість франкомовного сенегальського поета Леопольда Сенгора, що являє собою яскравий приклад африканської літературної традиції. З огляду на це ритмічна організація поезії в екзистенціальній філософії негритюду набуває провідного значення для вираження «активного існування» чорношкірої людини.

Ключові слова: Леопольд Сенгор, негритюд, екзистенціал, ритм, танок, там-там, версе.